

Etiske retningslinjer for folkevalgte

Vedtatt av fylkestinget 12.06.2024

Innholdsfortegnelse

Innledning.....	side 3
Formål og virkeområde.....	side 3
Ytringsfrihet og lojalitet.....	side 3
Forholdet til innbyggerne.....	side 3
Forvaltning av fylkeskommunens midler og verdier	side 3
Gaver og personlige fordeler.....	side 4
Bruk av fylkeskommunens eiendommer, kjøretøy, maskiner og utstyr.....	side 4
Habilitet.....	side 5
Åpenhet, innsyn og informasjon.....	side 5
Taushetsbelagte opplysninger.....	side 5
Varsling av kritikkverdige forhold.....	side 5
Seksuell trakassering.....	side 6
Kommunikasjon i sosiale medier.....	side 6
Om atferd i kontakt med kollegaer og ansatte.....	side 6
Etikk i praksis.....	side 7
Personlig ansvar.....	side 7

Innledning

Telemark fylkeskommune er opptatt av at både ansatte og folkevalgte opptre tillitsskapende og utviser høy etisk standard. Å handle etisk forsvarlig er å opptre i samsvar med gjeldene lover og forskrifter, og i samsvar med etablerte oppfatninger av hva som er rett og galt. Fylkeskommunen ivaretar flere roller: samfunnsutvikler, myndighetsutøver, tjenesteyter og demokratisk arena. Dette stiller store krav til rolleforståelse og etisk bevissthet.

Målsettingen med egne etiske retningslinjer for folkevalgte er å bevisstgjøre alle folkevalgte om etiske spørsmål og dilemmaer. Folkevalgte innehar flere roller, både som privatpersoner og representanter for Telemark fylkeskommune, i tillegg til en rekke andre roller. Mange roller skaper et krysspress som kan bringe den enkelte inn i situasjoner som krever etiske refleksjoner og en høy etisk bevissthet. Hvis det oppstår situasjoner som oppleves som vanskelig, kan og bør folkevalgte rådføre seg med sine gruppeledere eller fylkeskommunens administrasjon.

Formål og virkeområde

Telemark fylkeskommunes etiske retningslinjer for folkevalgte skal bidra til god etisk praksis. Retningslinjene gjelder for folkevalgte i fylkeskommunen.

Ytringsfrihet og lojalitet

Folkevalgte deltar i den offentlige debatten og ytringsfriheten gjelder alle.

Folkevalgte må ha et bevisst forhold til det å skille mellom sine plikter overfor fylkeskommunen, der fylkestinget skal ivareta det overordnede arbeidsgiveransvaret, og sine plikter overfor innbyggere som man er ombud for og representerer.

Forholdet til innbyggerne

Folkevalgte skal arbeide for fellesskapets beste, og skal være seg bevisst at de er i innbyggernes tjeneste. Folkevalgte skal i sitt arbeid ivareta og styrke befolkningens tillit til fylkeskommunen. Et viktig premiss for å sikre tilliten er åpenhet og kontakt mellom velgere og folkevalgte.

Forvaltning av fylkeskommunens midler og verdier

Folkevalgte skal bidra til hensiktsmessig, effektiv og forsvarlig forvaltning av fylkeskommunens ressurser og verdier. Folkevalgte skal ikke tilegne seg personlige fordeler av fylkeskommunens økonomiske midler eller eiendeler.

Gaver og personlige fordeler

Folkevalgte er spesielt avhengig av et godt omdømme og samfunnets tillit, og skal derfor utvise stor varsomhet i forbindelse med tilbud om gaver og andre personlige fordeler. Folkevalgte skal ikke ta imot gaver eller personlige fordeler som er egnet til å svekke tilliten til den folkevalgtes upartiskhet eller som kan påvirke handlinger, saksforberedelse eller vedtak. Dette gjelder blant annet reiser, hotellopphold, rabatter, lån, honorarer, provisjoner og lignende. Ved tilbud om slike gaver og lignende skal fylkesordfører kontaktes.

Gjestfrihet og representasjon hører med til arbeidet som folkevalgt. I denne kategori kommer gaver av ubetydelig verdi, som blomster, konfekt og lignende. Graden av slik virksomhet må imidlertid ikke utvikles slik at den påvirker beslutningsprosessen, eller kan gi grunner til å tro at dette kan skje.

Gaver omfatter ikke bare materielle gjenstander, men også andre fordeler som eksempelvis personlige rabatter ved kjøp av varer og tjenester. Folkevalgte skal ikke påberope seg fylkeskommunens innkjøps- og rabattordninger eller på annen måte benytte fylkeskommunens navn, for å oppnå spesielle fordeler ved personlige kjøp hos fylkeskommunens kunder eller leverandører.

Folkevalgte som mottar representasjonsgaver, ut over ubetydelig verdi, skal innlevere disse til fylkeskommunens administrasjon hvor gavene vil bli registrert og oppbevart.

Reise- og oppholdsutgifter i forbindelse med representasjon, kurs, seminar eller studieturer skal alltid dekkes av fylkeskommunen. Unntak fra dette prinsippet kan bare skje etter særskilt vurdering av fylkesordfører.

I alle typer kontakt og nettverksbygging skal folkevalgte være bevisste på grensen mot kameraderi, smøring og korrupsjon. Det er derfor viktig å ha et avklart forhold til hva som menes med å ha «gode relasjoner» til leverandører, forretningspartnere og beslutningstakere.

Bruk av fylkeskommunens eiendommer, kjøretøy, maskiner og utstyr

I de situasjoner hvor folkevalgte bruker fylkeskommunens eiendommer, kjøretøy, maskiner og utstyr skal disse tas vare på og brukes på den mest økonomiske og rasjonelle måte. Alle har et ansvar for å melde fra om forhold som kan påføre Telemark fylkeskommune tap eller skade, slik at det kan iverksettes tiltak med sikte på å unngå eller begrense tapet eller skaden.

Habilitet

Alle som treffer eller legger til rette for avgjørelser i fylkeskommunen er bundet av Kommunelovens og Forvaltningslovens habilitetsregler. Hver enkelt har selv et ansvar for å vurdere egen habilitet, for å opplyse om egen inhabilitet og tre til side når saken krever det.

Åpenhet, innsyn og informasjon

Offentlighet og åpen diskusjon er en forutsetning for et velfungerende demokrati. Politiske beslutningsprosesser i Telemark fylkeskommune skal være preget av åpenhet, meroffentlighet og innsyn så langt personvern hensyn gjør det mulig.

For folkevalgte med godtgjørelse i delt eller hel stilling innebærer prinsippet om åpenhet også å sikre at saksrelatert og arkivverdig materiale som sendes ut eller mottas blir registrert og arkivert.

Det skal være størst mulig åpenhet rundt aktiviteter som kan defineres som lobbyvirksomhet, for eksempel møter med organisasjoner, bedrifter, interessegrupper og privatpersoner angående saker som skal behandles i politiske organer.

Informasjon om fylkeskommunen skal være korrekt, tilgjengelig og tilstrekkelig.

Taushetsbelagte opplysninger

Folkevalgte skal være særlig aktsomme ved behandling av personopplysninger, opplysninger om forretningsmessige forhold og taushetsbelagte opplysninger. Det er viktig å være oppmerksom på at man har taushetsplikt om slike opplysninger også etter at vervet som folkevalgt er avsluttet.

Informasjon som mottas i forbindelse med arbeid i fylkeskommunen må ikke brukes til personlig vinning eller til skade for andre.

Varsling ved kritikkverdige forhold

Det er et mål for Telemark fylkeskommune at kritikkverdige forhold skal avdekkes og følges opp. Folkevalgte som opplever eller oppdager kritikkverdige eller uetiske forhold som feil og mangler som kan medføre fare for liv og helse, trakassering (inkludert seksuell trakassering), diskriminering, skader eller sykdom, plikter å rapportere dette.

Varsling skal fortrinnsvis skje til gruppeleder. Varsling kan også skje direkte til fylkesordfører. Dersom det er behov for det, kan varsling alternativt skje til Valgnemnda.

Dersom det er behov for å varsle til administrasjonen, gjøres dette til fylkesdirektør.

Seksuell trakassering

Det skal være trygt å være folkevalgt i Telemark fylkeskommune. Fylkeskommunen har nulltoleranse overfor all form for trakassering, herunder seksuell trakassering. Folkevalgte har et personlig ansvar for at de selv ikke begår trakassering.

Dersom noen blir kjent med at dette forekommer, plikter de å forsøke å hindre at dette fortsetter.

Folkevalgte plikter å ta all informasjon de mottar om trakassering på alvor, og rapportere dette til fortrinnsvis gruppeleder, eller fylkesordfører. Gjelder det forholdet man mottar informasjon om mulig straffbare forhold, bør den som har vært utsatt for hendelsen motiveres til å anmelde saken.

Med seksuell trakassering menes uønsket seksuell oppmerksomhet som har som formål eller virkning å være krenkende, skremmende, fiendtlig, nedverdiggende, ydmykende eller plagsom. Adferden kan både være verbal og ikke-verbal.

Partiene plikter å behandle saker om trakassering, fremsatt i varsel eller fremkommet på annen måte, i henhold til deres respektive interne retningslinjer for håndtering av saker om trakassering.

Kommunikasjon i sosiale medier

Sosiale medier preges av uformell kommunikasjon, og spredningen av informasjon går raskt og når alle som ønsker tilgang til den. Sosiale medier utfordrer derfor den enkelte på å være ekstra bevisst egen kommunikasjon.

Folkevalgte bør i alle uttalelser, meninger og ytringer som publiseres på sosiale medier være oppmerksom på at man kan bli oppfattet som en representant for fylkeskommunen selv om man opptrer som privatperson. Det er derfor nødvendig at den folkevalgte er bevisst på hva som legges ut, hvordan man kommenterer andres innlegg og hva man understøtter i andres innlegg.

Om atferd i kontakt med kollegaer og ansatte

Det forutsettes at folkevalgte kommuniserer med respekt overfor hverandre på tvers av partigrenser samt overfor ansatte. Folkevalgte må være seg bevisst sin rolle, inkludert sitt kollektive ansvar som arbeidsgiver. Folkevalgte bør også være oppmerksomme på asymmetriske maktrelasjoner knyttet til for eksempel sin rolle og posisjon.

Relasjoner mellom folkevalgte, og mellom folkevalgte og ansatte, skal preges av gjensidig respekt og raushet. Som folkevalgt skal man sikre at fylkeskommunen preges av respekt for ulikhet og at mangfold blir verdsatt. Med mangfold menes ulikhet i kjønn, etnisitet, religion, livssyn, seksuell orientering, kjønnsidentitet/kjønnsuttrykk, politisk standpunkt, alder og funksjonsnivå.

Når folkevalgte representerer fylkeskommunen oppfordres det til måtehold med alkohol der dette serveres. Dette gjelder også i fritiden under slike oppdrag.

Etikk i praksis

Spekteret av oppgaver for folkevalgte i Telemark fylkeskommune er omfattende. Folkevalgtes vedtak blir avgjørende for hverdagen til innbyggerne i fylket, og det ligger derfor stor påvirkningskraft i vervet for den enkelte politiker. Jevnlige møter med publikum, pressgrupper og brukere med individuelle behov utfordrer holdninger og skaper etiske dilemmaer.

Det er derfor viktig å ta opp etiske problemer og dilemmaer. Dette kan skje innenfor eget parti og på tvers av partigrenser. Administrasjonen kan rådføres når det gjelder etiske problemstillinger.

Folkevalgte i Telemark fylkeskommune må hele tiden være bevisst på egne holdninger og arbeide for å integrere god etisk praksis i sitt arbeid. Folkevalgte må ta opp vanskelige problemstillinger, og sikre åpenhet og diskusjon rundt aktuelle tema. Slike prosesser er viktige for å styrke og utvikle den etiske standard som skal kjennetegne Telemark fylkeskommune.

Personlig ansvar

Folkevalgte har et etisk ansvar i kraft av å være rollemodeller. Folkevalgte bør ta ansvar for å bygge en kultur som er basert på åpenhet og som ivaretar fylkeskommunens etiske retningslinjer. Partienes gruppeledere skal sørge for at de etiske retningslinjene er kjent for sine gruppemedlemmer. Folkevalgte har et felles ansvar for å skape gode etiske holdninger og et selvstendig ansvar for at egne handlinger er i tråd med de etiske retningslinjene.